

Nannestad kommune
postmottak@nannestad.kommune.no

Oslo, 19. mai 2022

Dette brevet sendes på vegne av Birdlife Oslo og Akershus, DNT Oslo og omegn, Naturvernforbundet Oslo og Akershus, NJFF Akershus og Skiforeningen.

Uttalelse til Planprogram for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel 2023-2040, Nannestad kommune

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Akershus er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjoner i Akershus og har som hovedformål å ivareta naturmangfoldet og friluftslivet i området. FNF Akershus synes planprogrammet for revidering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel inneholder mye bra. Vi savner henvisning til nasjonale mål for natur og friluftsliv og til arbeidet med frivillighetsstrategien for Viken. Vi etterlyser ambisjoner om en klart definert byggesone og innenfor en grønn grense, og vi mener viktigheten av grønnstruktur og grønne ferdelsårer må inkluderes i flere av avsnittene. Videre anbefaler vi kommunen å føre arealregnskap og ha som ambisjon å bli arealnøytral da arealendringer er den største trusselen for naturen. I tillegg håper vi Nannestad kommune utnytter virkemidlene i kommuneplanens arealdel til å sikre Nannestads verdifulle natur- og friluftslivsområder. FNF Akershus anbefaler kommunen å inkludere temabaserte arbeidsgrupper/møter/referansegrupper i medvirkningen i utarbeidelse av kommuneplanen. Vi savner også et eget kapittel om behovet for utredninger i forbindelse med rullering av arealdelen og mener dette bør inngå.

Tilsluttede organisasjoner i FNF Akershus er alle sterkt opptatt av å ta vare på naturgrunnet i Nannestad kommune, samt fremme et allment tilgjengelig friluftsliv.

To store kriser preger verden i dag – klimakrisen og naturkrisen^{1 2}. Den største trusselen er arealendringer. Inngrepene gjøres stykkevis og delt, og medfører at både naturmangfoldet og friluftslivet forringes. For å stanse tapet av naturmangfold, samt bremse den globale oppvarmingen, må arealforbruket stoppes. **Ivaretagelse av naturen er grunnlaget for et bærekraftig samfunn.**

¹ FNs klimapanel (IPCC) sin spesialrapport om klimaendringer og landarealer av 8. august 2018

² Naturpanelets (IPBES) rapport av 6. mai 2019

Under vil vi gi kommentarer på relevante kapitler i planprogrammet for Nannestad kommuneplan.

Kommentarer til kap. 2 – Statlige og regionale føringer

Som nevnt over er ivaretagelse av naturen grunnlaget for et bærekraftig samfunn. Vi er derfor veldig glade for at FNs bærekraftsmål legges til grunn for planarbeidet.

Under *Andre viktige statlige dokumenter* savner vi **stortingsmeldingen om natur³ og stortingsmeldingen om friluftsliv⁴** som redegjør for nasjonale mål for natur og friluftsliv.

Under *Regionale føringer og planer* savner vi henvisning til Temastrategi for Frivillighet, Viken fylkeskommune⁵, som er under utarbeidelse.

Videre forventer vi at det gode arbeidet med kommunedelplanene for naturmangfold og for idrett og friluftsliv kommer frem i samfunnsdelen og gjenspeiles i arealdelen, og har betydning for arealplanleggingen i Nannestad kommune.

Kommentarer til kap. 3 – Revisjon av samfunnsdelen

FNF Akershus er spesielt fornøyd med satsingsområdene Folkehelse – forebygging og tjenester og Miljø – energi og natur. Vi synes imidlertid at sistnevnte **fokusområde burde vært kalt Miljø – klima og natur**, da energi ikke nevnes noe annet sted i planprogrammet. Klima er uansett et mer dekkende ord som inkluderer energi.

Håndtering av befolkningsvekst. Større andel eldre og flere barn

I dette avsnittet ber vi om at kommunen inkluderes satsingen «**Læring i friluft**». Dette er Friluftsrådernes og Friluftsrådernes Landsforbund sitt felles tiltak for å bidra til mer og bedre uteaktivitet i barnehage, grunnskole og AKS/SFO⁶. Satsingen kan bidra til en aktiv prosess der barn og unge lærer om natur samtidig som de sosiale relasjonene mellom barn og mellom barn og voksne bedres. Barna blir mer fysisk aktive, de har større naturkontakt og får en større forståelse av spillet mellom natur og menneske. **En viktig oppgave for kommunen blir da også å sikre nok grønne arealer og tilgjengelig uteareal, som skogholt, bekkedrag o.l., i umiddelbar nærhet til barnehager og grunnskoler.**

Sentrumsutvikling og næringsutvikling

Kommunen ønsker å jobbe for økt aktivitet i sentrum sammen med frivilligheten. FNF Akershus anbefaler kommunen å se nærmere på urbant friluftsliv, grønnstruktur og grønne ferdselsårer. Den by- og tettstedsnære grønnstrukturen er viktig for naturmangfold, gjennom å være levested for arter og gi mulighet for forflytning. Den er viktig for nærfriluftsliv, lek og rekreasjon, og den er et viktig grunnlag for miljøvennlig transport fordi folk kan forflytte seg til fots og med sykkel.

Vi er positive til at kommunen ønsker å utrede transformasjon av eksisterende bebyggelse i sentrumsområder. Vi tolker dette som et prinsipielt ønske fra kommunen om å gjenbruke areal i stedet for å bygge nytt.

³ [Meld. St. 14 \(2015–2016\), Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold](#)

⁴ [Meld. St. 18 \(2015–2016\), Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet](#)

⁵ [Temastrategi frivillighet, Viken fylkeskommune](#) (under utarbeidelse)

⁶ [Læring i friluft](#)

Folkehelse og boligsosiale hensyn

FNF Akershus savner her et avsnitt om den gode helseeffekten av kombinasjonen fysisk aktivitet og naturopplevelse, og at friluftsliv er en viktig kilde til livskvalitet og både fysisk og psykisk helse.

Klima, miljø og forvaltning av naturverdier

FNF Akershus synes det er veldig bra med et eget avsnitt om dette temaet. Vi regner med at kommunedelplanen for naturmangfold legges til grunn for utarbeidelse av kommuneplanen. Der står det bl.a. «*Nannestad kommune skal bidra til en miljøansvarlig samfunnsutvikling som er attraktiv for dagens og morgendagens innbyggere. ... Naturmangfold skal vektlegges i all forvaltning av kommunens areal- og naturressurser.*»

Vi skulle imidlertid ønske at samfunnsdelen var mer tydelig på hvilke premisser kommunen vil bruke i arealplanleggingen for å ivareta naturmangfold. Dette er viktig fordi bevaringen av naturmangfoldet og friluftslivet for kommende generasjoner vil være avhengig av hvilken befolkningsvekst kommunen ønsker seg for framtiden.

Samfunnsikkerhet og beredskap

FNF Akershus savner noe om grønnstruktur og naturbaserte løsninger relatert til konsekvenser av endret klima. Grønnstrukturen er på flere måter viktig i forbindelse med klimatilpasning. Sammenhengende vegetasjonsbelter er en velegnet naturbasert løsning for å beskytte mot økte mengder overvann og andre virkninger av et endret klima. Velfungerende økosystemer og forflytningssoner øker dessuten sjansene for at planter og dyr klarer å tilpasse seg et endret klima.

Kommentarer til kap. 4 – Revisjon av arealdelen

FNF Akershus støtter at kommunens ønsker å utvikle en arealstrategi for å bl.a. å sikre bærekraftige og velfungerende tettsteder og unngå konflikt mellom utbygging og matjord, raviner og myrområder. Det er også bra at utdaterte planer skal gjennomgås. Vi **etterlyser imidlertid ambisjoner om en klart definert byggesone og innenfor en grønn grense**, slik at naturområder, kulturlandskap og blågrønne verdier sikres. Vi anbefaler kommunen å **utvikle et kart med grønnstruktur/grønne traseer** som tas med som kunnskapsgrunnlag i utarbeidelsen av arealdelen. På denne måten kan kommunen sikre sammenhengende blågrønne strukturer og turveier gjennom byggesonen.

Videre savner vi noe om arealregnskap og arealnøytralitet. Det er arealendringer som hovedsakelig truer natur- og friluftslivsverdiene, da særlig bit for bit-utbyggingen som samlet sett beslaglegger og splitter opp naturområdene. Kommunenes arealplanlegging er den mest avgjørende faktoren for å ivareta naturverdier, friluftsliv, kulturmiljø og landskap. Det hviler derfor et stort ansvar på kommunenes politikere og administrasjoner for å ivareta naturen og muligheten for å bruke denne. Hensynet til naturen må gjenspeiles i arealbruken. **Vi anbefaler derfor kommunen å føre arealregnskap⁷ og ha som ambisjon å bli arealnøytral⁸.** Dette går for eksempel ut på at man gjør en kunnskapsbasert vurdering av hvilke naturtyper det ikke skal være rom for å bygge ned mer av i kommunen.

Næringsutvikling. FNF Akershus ber kommunen om å kartlegge hvilke behov for næring kommunen har og undersøke om noen av behovene kan samlokaliseres regionalt eller med nabokommuner.

⁷ [Arealregnskap, Viken fylkeskommune](#)

⁸ [Arealnøytralitet, Sabima](#)

Videre må det gjøres en kartlegging av hvilke lokaliteter som egner seg (f.eks. ledige restområder) og hvilke lokaliteter som absolutt ikke egner seg for næring.

Bruke virkemidlene i kommuneplanens arealdel for natur og friluftsliv. Kommunenes arealplanlegging den mest avgjørende faktoren for å ivareta naturverdier, friluftsliv, kulturmiljø og landskap. Vi håper Nannestad kommune bruker virkemidlene i kommuneplanens arealdel til å sikre Nannestads verdifulle naturområder, grøntområder, grønne korridorer, grønne lunger og hundremetersskoger, deriblant

- **sørge for at natur- og friluftslivsverdiene blir sikret gjennom arealdelens bestemmelser**, f.eks. angående mye brukte turområder, tilgang til naturområder fra bolig, vassdrag og kantsoner langs vassdrag, og at alle omdisponeringer fra LNF til andre arealformål alltid må konsekvensutredes.
- **innlemme vannmiljøhensyn** via arealformål og gi bestemmelser og retningslinjer for å beskytte vannmiljøet i kommunen
- sette søkelys på grøntområder og sammenhengende turveisystem fra sentrum og ut til marka, og **iverksette prosjektet Friluftslivets ferdsselsårer**⁹ i planprogrammet som tiltak for å ivareta disse kvalitetene.
- ivareta friluftsområdene identifisert gjennom prosjektet «**Kartlegging og verdsetting av friluftsområder**» og oppdatere denne kartleggingen jevnlig
- vurdere etablering av forskjellige **hensynssoner for naturmiljø i viktige økologiske funksjonsområder**. Dette kan være hekkeplasser eller mindre leveområder for forskjellige arter som stadig blir færre. Det kan være enkle ting som at vegetasjon skjærer vannforekomster fra boligbebyggelse, eller at kantvegetasjon langs vei og sti må få bestå som skjerm. Dette er som regel lovregulert i forskjellig lovverk, men vi ser dessverre til stadighet at kantsoner hogges uten at det får konsekvenser for tiltakshaverne.
- **tillegge prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 større vekt** i konsekvensutredninger, slik at bl.a. arter og naturtyper ses i en større sammenheng. Kommuner i Norge scorer dårlig på praktisering av naturmangfoldlovens § 10 Samlet belastning¹⁰.

Videre **ber vi kommunen sørge for at arealbruken blir avklart gjennom planprosesser**, og at dispensasjonspraksis ikke forringer dette. Det betyr også at man primært bør fortette der det skal bygges boliger, nærings- og industribygg osv., og der natur tas i bruk må den kompenseres ved å restaurere nedbygd/ødelagt natur. Generelt bør kommunen etterstrebe og unngå utvalgte naturtyper, rødlista naturtyper, myrområder, elvekanter, gammelskog, kulturlandskap, arter av nasjonal forvaltningsverdi og deres økologiske funksjonsområde og prioriterte arter og deres økologiske funksjonsområde. Videre bør kommunen **sikre sammenhengende naturområder** for å ivareta tilstrekkelig store leveområder for arter som har et stort arealbehov, sikre økologiske korridorer som er viktig for forflytning og klimatilpasning og sørge for tilgang til større, sammenhengende friluftsområder for befolkningen.

⁹ [Prosjektet friluftslivets ferdsselsårer, Miljødirektoratet](#)

¹⁰ [Gjennomgang av praktisering av naturmangfoldloven, 2014](#)

Kommentarer til kap. 5 - Medvirkning

FNF Akershus foreslår å inkludere **temabaserte arbeidsgrupper/møter/referansegrupper** i arbeidet med utforming av selve arealdelen. Vi anbefaler kommunen å legge til rette for en eller flere workshops der interesserte bl.a. **kan sette seg ned med kart** og markere områder som er viktige. Slike grupper inviterer til aktiv medvirkning og kan gi kommunen bedre innspill en ved passiv medvirkning som et folkemøte med frivilligheten som skissert i planprogrammet. FNF Akershus kan bidra i slike grupper med representanter i vårt nettverk som har kompetanse på natur og friluftsliv.

Naturområder som arealinns spill. Vi ber kommunen synliggjøre for befolkningen at arealinns spill også kan være forslag til naturområder/områder som skal forbli LNF eller sikres på andre måter.

Kommentarer til kap. 6 – Oppsummering av oppgaver som planlegges gjennomført

Behov for kartlegginger

Vi savner et kapittel om behovet for utredninger i forbindelse med rullering av arealdelen for Nannestad kommune.

Naturkartlegging. Det er kjempebra at kommunen har utarbeidet en kommunedelplan for naturmangfold. Nannestad kommune er kommune nr. 37¹¹ i Naturkampen - en rangering av landets kommuner ved vurdering av tretten kriterier knyttet til naturmangfold. Denne posisjonen bør komme fram i planprogrammet og ved utarbeidelsen av kommuneplanen. Naturkampen viser også hvor kommunen kan forbedre seg.

FNF Akershus regner med at **eksisterende og planlagte kartlegginger (f.eks. naturkartlegginger etter kommunedelplanen for naturmangfold og arbeidet med friluftslivets ferdselsårer) inkluderes som grunnlag i det videre kommuneplanarbeidet.** Kartgrunnlaget for naturmangfold ligger f.eks. foreløpig ikke i kommunens kartportal¹².

Grønnstruktur og grønne traseer. Vi anbefaler kommune å kartlegge grønnstruktur og grønne traseer og bruke dette som kunnskapsgrunnlag i utarbeidelsen arealdelen. Dette for å ivareta gode forhold for friluftsliv og fysisk aktivitet, landskapsbilde og naturmangfold i kommunen.

Kartlegge restareal. Vi ber kommunen kartlegge restareal som evt. kan brukes til næringsutvikling og på den måten spare inngrep i nye naturområder. For eksempel industriområder - er arealet godt nok utnyttet? Kan aktører sameksistere? Finnes det «gamle» næringsområder som kan transformeres til noe nytt? Et annet eksempel er urbant landbruk - restareal med dyrkbar mark som ikke er aktuell for bønder kan være det for såkalt urbant landbruk (for frivillighet, tilknytning til boligområder o.l.).

Utarbeide en **plan for massehåndtering.** Det er viktig å ha en plan for arealbruk knyttet til deponering av overskuddsmasser samt vurdere om masser kan brukes lokalt.

¹¹ [Naturkampen - Nannestad kommune](#)

¹² [Nannestads kommunes kartportal](#)

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Akershus

Maria Rundhaugen Tesaker

Koordinator

FNF Akershus

